

Ongedeerd, ondanks de gevaren

Het monumentale decor

Het beeldhouwde decor en de ramen van Notre-Dame zijn volledig bewaard gebleven, wat uitzonderlijk is. Negen beeldhouwde portalen zijn gegroepeerd per drie, in elk van de drie gevels. Ze geven een didactisch en spectaculair overzicht van de religieuze geschiedenis. Het koninklijke portaal illustreert de technische innovatie van het zuilbeeld uit het midden van de twaalfde eeuw, en is een combinatie van steun en decor in éénzelfde steenblok. De portalen van het transept werden iets na 1200 gemaakt. De glas-in-loodramen zijn verdeeld over 150 vensters, of een oppervlakte van ongeveer 2.500 m². Deze van de drie openingen van de westelijke gevel dateren uit de twaalfde eeuw, zoals Onze-Lieve-Vrouw van het Mooie Glas in de zuidelijke kooromgang. De meeste andere ramen dateren uit de dertiende eeuw. De dure realisatie ervan werd bekostigd met giften van corporaties, bisschoppen, prinses of koningen.

Het grote dak

De geschiedenis van de kathedraal van Chartres wordt gekenmerkt door een hele reeks branden. Die van 4 juni 1836 vernielt de dakstoel, d.w.z. het gebint in kastanjehout uit de dertiende eeuw. Wanneer de ingenieur Émile Martin de wedstrijd voor de heropbouw wint, wordt gekozen voor stevig, duurzaam en brandwerend metalen gebint. De fabricage, het transport en de assemblage duren zes maanden. Het gebint heeft de vorm van een omgekeerde scheepsromp. De zeer steile helling van de kapspruiten* herinnert aan de gebroken bogen van een gotisch gebouw. Dit metalen gebint is één van de oudste van Frankrijk.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

Woordenlijst

Bel: vaste klok aangeslagen met een hamer.

Bourdon: grote klok met de laagste klank.

Fronton: geveldriehoek boven een opening.

Kapspruiten: schuine stukken van een gebint die de bovenstructuur ondersteunen, die de dakbedekking draagt.

Labyrint: geometrisch tracé dat de complexiteit symboliseert van de weg van de mens naar zijn heil.

Moulin, Jean (1899-1943): eenmaker van de Verzetbeweging in Frankrijk tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Steunboog: boogvormige constructie die een muur, een gewelf langs buiten steunt.

Visblaasornamenten en vulwerk: vlamvormige motieven, met bogen en tegenbogen, symmetrisch voor de ene, asymmetrisch voor de andere.

Praktische informatie

Gemiddelde duur van het bezoek: 1 u
Rondleidingen in het Frans.

Boekenwinkel

De gids van dit monument is beschikbaar in de boekenwinkel in de categorie «Cathédrales de France».

Centre des monuments nationaux

Tours de la cathédrale de Chartres

Cloître Notre-Dame

28000 Chartres

tél. **02 37 21 22 07**

www.monuments-nationaux.fr

rondleiding in de kathedraal Notre-Dame van Chartres

“de Acropolis van Frankrijk”**

De overgang van de gotiek

Sinds de vierde eeuw, toen de eerste bisschop Adventinus vermeld werd, werd de kathedraal meermaals heropgebouwd. Na de brand van 1020 laat de invloedrijke bisschop Fulbert de romaanse kathedraal bouwen, waar men vanaf 1134 een nieuwe

De westelijke gevel

gevel aan toevoegt. In 1194 vernielt een brand het gebouw echter, met uitzondering van de crypte en de gevel. Onmiddellijk daarna wordt gestart met de bouw van de gotische kathedraal, die 130 meter lang wordt, met een hoofdbeuk die 36,50 m hoog en 16 m breed is.

De originele vloer toont een cirkelvormig labyrint*. Notre-Dame van Chartres werd in 1260 ingewijd. Het is in deze kathedraal dat koning Hendrik IV op 27 februari 1594 gekroond werd. In 1836 wordt het dak vernield door een nieuwe brand.

Een exemplarische kathedraal

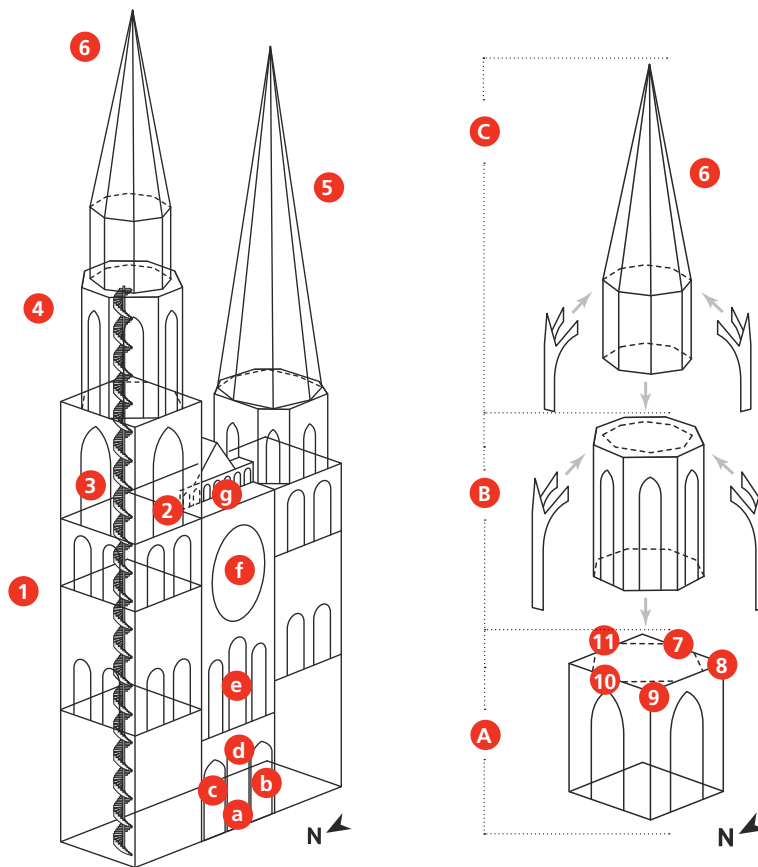
Notre-Dame van Chartres is een essentiële stap in de evolutie van de gotische kathedraalen. De bouw wordt 30 jaar na die van Notre-Dame van Paris aangevat en kondigt het gigantisme, het verticalisme en de extreme openwerking van de muren van Reims, Amiens en Beauvais aan. De ramen en een monumentaal beeldhouwde decor van uitzonderlijke kwaliteit, zijn bewaard gebleven. In 1979 wordt ze ingeschreven op de UNESCO-werelderfgoedlijst.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

** Citaat van Auguste Rodin.

De westelijke gevel

- Aan de basis van het dak** ziet men 11 000 koperplaten die een oppervlakte bedekken van 5 125 m², en die geplaatst werden na de brand van 1836. De steunbogen* stapelen zich op, op drie niveaus: de onderste zijn verbonden met zuiltjes.
- De zaal van de klokkenluider** ligt op het vierde niveau van de toren en behoort tot de constructie uit de zestiende eeuw. De sluitsteen in het midden van het indrukwekkende gewelf heeft een diameter van 3 meter. De doorgang voor het klokkentouw werd behouden.
- Het eerste belfort** is zichtbaar van op de opengewerkte wenteltrap. Deze bevat twee van de zeven klokken van de kathedraal, waaronder de grootste, de bourdon* Marie, die 6 ton weegt en dateert van 1840.
- Rond de achthoek** ziet men in oostelijke richting de engel die als windwijzer fungeert, bovenop het chevet. De daken onderstrepen de Latijnse kruisvorm van het gebouw.
- De zuidelijke toren of "oude klokkentoren"** bevat geen klokken meer. Deze is 105 m hoog en werd in één keer opgetrokken, vanaf 1145. De vierkante basis ondersteunt een achthoekig niveau, met daarbovenop de stenen spits met acht vlakken, die op zich al 47 meter hoog is en dateert uit de twaalfde eeuw. De overgang van het vierkant naar de achthoek gebeurt door openingen met daarbovenop zeer steile frontons*.
- De nieuwe klokkentoren** verving de houten spits, die in 1506 getroffen werd door een blikseminslag. Jehan de Beauce, meester-metselaar die tot in 1506 in Vendôme leefde, wordt naar Chartres geroepen voor de bouw van de noordelijke klokkentoren. Hij ontwerpt drie volumes die boven elkaar worden gezet: de basis van het vierkant op het eerste niveau (A), daarna een achthoek (B) waarop de stenen spits rust (C). De achthoek omvat het tweede belfort en vier klokkentorens uit 1845. De spits, die geplaatst werd in 1517, steekt 115 meter uit. Hier bevindt zich de oudste klok van de kathedraal, de bel* uit 1520.

De overgang tussen de achthoek en de spits verloopt via vele frontons* en zeer lichte steunbogen. Uit de fijne steen die afkomstig is van de valleien van de Seine en de Oise, kon een uitgewerkte en exuberante decoratie gehouwen worden.

- De vensteropeningen** bestaan uit een netwerk van stenen met een complex patroon, met visblaasornamenten* en vulwerk* die kenmerkend zijn voor de flamboyante gotiek. In de omkadering zijn bloemen, bladeren en monsters beeldhouwd.

Panorama over de stad

- In het zuidwesten** ziet men de kerk van Saint-Aignan, iets verder de Sint-Pieterskerk, verder rechts een oude watertoren, nog iets verder naar rechts

het theater en in de as van de kathedraal de kerk van Sainte-Foy. Rechts, de vroegere prefectuur, geleid door Jean Moulin* van 1939 tot 1940. Achteraan ligt het oude postgebouw van 1928, waar nu de mediatheek is.

- In het noordwesten** ligt het station uit 1934, links en achter de brug, ligt de Compa, het landbouwmuseum.
- In het noordoosten**, kijkt de kathedraal uit op de vroegere bisschoppelijke wijk. Links, wijzen de gevels met houten vakken op de kelder van Loëns, nu het internationaal glasmaakcentrum. Rechts het vroegere seminarie Saint-Charles, in roze baksteen, uit de achttiende eeuw, en nog meer naar rechts, het bisschoppelijk paleis, nu het museum voor Schone Kunsten.
- Rond de wenteltrap**, biedt een zeer smalle galerij een uitzonderlijk zicht op de kathedraal en op de Sint-Andrieskerk uit de twaalfde eeuw, aan de oever van de Eure.
- De westelijke gevel**, kijkt uit op het kerkplein, met het elan en het verticalisme van de lijnen, door de zes krachtige steunberen en de spitsen, die meer dan 100 meter hoog zijn. Tussen de twee torens, zijn er vier niveaus die horizontaal boven elkaar liggen. Het eerste is dat van de drie portalen (a, b, c). Daarboven werden drie openingen (e) waarvan de grootste 11 meter is, de rozet (f) met een diameter van 13,50 meter en de galerij van de Koningen (g) toegevoegd in de dertiende eeuw. Het centrale portaal (a) is gewijd aan Christus omringd door de vier symbolen van de evangelisten, de tetramorphe. Het koninklijk Portaal dankt zijn naam aan de twee engelen die een kroon vasthouden (d). De rechtse (b) is gewijd aan de Maagd met Kind, de linkse (c) aan de Hemelvaart.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.